

# STICHTING ERFGOEDCAFÉ LEIDEN

## JAARVERSLAG 2017



## Inhoud

Voorwoord .....	3
Erfgoedcafé: doel en doelgroep .....	4
Activiteiten .....	5
30 maart 2017: Grand Café de Burcht .....	5
7 september 2017: Jenever Branderij “De Kroon”, nu COC Leiden.....	5
12 oktober 2017: Park Matilo, Romeins Castellum.....	6
Externe contacten.....	6
Interne organisatie .....	7
Toelichting financieel overzicht .....	7
Evaluatie en conclusies .....	7
Voornemens en actiepunten voor 2018 .....	8
Financieel jaaroverzicht .....	10

## Voorwoord

'Niet meer weg te denken uit Leiden', zei een bezoeker van het Erfgoedcafé tijdens een bijeenkomst in 2016. Deze bezoeker heeft gelijk. Het Erfgoedcafé heeft vaste, Leidse, grond onder de voeten gekregen. Het jaarverslag 2017 dat het bestuur van de Stichting Erfgoedcafé Leiden u aanbiedt, laat dat zien. 2015 was het jaar waarin het initiatief voor een Erfgoedcafé in Leiden tot uitvoering kwam, 2016 het jaar waarin het Erfgoedcafé goed geworteld raakte in historisch geïnteresseerd Leiden.

Ook in 2017 werden activiteiten georganiseerd die grote, zelfs toenemende aantallen belangstellenden trokken. Steeds weer vond het bestuur interessante locaties waar bijzondere verhalen klonken en waar de deelnemers aan het Erfgoedcafé boeiende rondleidingen kregen.

In dit jaarverslag verantwoordt het stichtingsbestuur het derde jaar van het bestaan van het Erfgoedcafé, met ook nu vermelding van de doelen, doelgroep en activiteiten. Belangrijke elementen van het jaarverslag zijn vanzelfsprekend ook de financiën en de publiciteit.

Het bestuur kijkt in dit jaarverslag terug op 2017, is verheugd over wat gelukt is, maar blijft kritisch: wat kan er beter? De lat ligt hoog: het bestuur blijft zich er onverminderd voor inzetten om toegankelijke bijeenkomsten van hoge kwaliteit voor alle historisch geïnteresseerden te organiseren. Voornemens voor 2017 maken dan ook onderdeel uit van dit jaarverslag.

Ook voor de activiteiten van het Erfgoedcafé in 2017 geldt dat deze vooral te danken zijn aan diegenen, personen en organisaties, die de bijeenkomsten mogelijk hebben gemaakt, met uitstekende programma's, presentaties en rondleidingen, en ook een bijzonder gastvrije catering boden. Deze sponsors, maar niet minder zij die de initiatieven direct financieel ondersteunden, is het bestuur bijzonder erkentelijk.

Veel leesplezier gewenst met het jaarverslag 2017!

Namens de Stichting Erfgoedcafé Leiden,

Wilbert Hettinga, voorzitter.

## Erfgoedcafé: doel en doelgroep

Het Erfgoedcafé heeft tot doel om op een laagdrempelige manier eenieder met historische belangstelling bijeen te brengen om (praktische) kennis van het Leids erfgoed te delen en te versterken. Een onderscheidend element is de meer ambachtelijke benadering van het erfgoed. Het *omgaan* met het erfgoed staat centraal.

Het Café is er voor alle historisch geïnteresseerden, voor organisaties en particulieren. Het is een aanvulling op de vele historische verenigingen die Leiden rijk is en staat samenwerking voor. Het Erfgoedcafé wil draagvlak creëren voor het zorgvuldig omgaan met het Leidse erfgoed en kennis over de geschiedenis van de stad bevorderen.

## Activiteiten

Het uitgangspunt voor de activiteiten is een viertal bijeenkomsten per jaar, steeds op een andere locatie. In samenwerking met de gastheer/gastvrouw van die locatie biedt het Erfgoedcafé iedere bijeenkomst een interessant programma. Vast onderdeel is de zeepkist voor oproepen of mededelingen uit het publiek.

Ook in 2017 is het bestuur er in geslaagd om vier bijeenkomsten te organiseren. Voor de bijeenkomsten is gezocht naar geschikte locaties die voldoen aan de doelstelling van het Erfgoedcafé. Daarvoor werden doorgaans bekende relaties benaderd en met succes. Het Erfgoedcafé bleek steeds welkom en er kwam in overleg met de gastheren en –vrouwen alle keren een uitstekend programma tot stand. Ook van de zeepkist is steeds goed gebruik gemaakt. Bovendien werden de deelnemers gastvrij onthaald met een drankje en een hapje.

De opkomst heeft alle keren de verwachtingen overtroffen: gemiddeld konden ongeveer 140 bezoekers ook werkelijk deelnemen. Vaak waren er meer aanmeldingen dan er gehonoreerd konden worden! De meeste locaties hebben nu eenmaal geen onbepaalde ruimte.

Hierna volgt een overzicht van de edities van het Erfgoedcafé in het verslagjaar (zie ook <https://erfgoedcafeleiden.nl/eerdere-edities>).

### 30 maart 2017: Grand Café de Burcht

Het eerste Erfgoedcafé van 2017 was wederom een historisch unieke locatie in Leiden, nabij de oorsprong van onze stad. Ook een interessante locatie, het vlak voor deze datum (her)opende Grandcafé De Burcht (voorheen Sociëteit De Burcht). De eigenaren Tom en Clarita Holswilder – geen onbekenden in Leiden, ook het tegenover gelegen Koetshuis De Burcht is van hen – verwelkomden het Erfgoedcafé op 30 maart in hun nieuwe locatie.

Uiteraard was er meer te horen over het Burchtcomplex. Edwin Orsel, bouwhistoricus bij Erfgoed Leiden, vertelde over de locatie rondom de Burcht en sociëteit de Burcht. Vervolgens hield André Noort, archivaris Erfgoed Leiden, een korte lezing over een van de mooie verhalen uit het nieuwste Jaarboek, geen saai “Jaarverslag” van Erfgoed Leiden en Omstreken. Het geeft een boeiende inkijk met bondige verhalen over het werk en de onderzoeksresultaten over het jaar 2015.

Chrystel Brandenburgh, de stadsarcheoloog, sprak over het archeologisch onderzoek voorafgaand aan de bouw van een appartementencomplex aan het Lakenplein nabij de Meelfabriek.

Zij ontdekten de funderingen van een groot aantal huizen. Een zoektocht in het archief leverde nog meer gegevens op. Al deze vondsten geven inzicht in projectontwikkeling en stadsplanning in 17de-eeuws Leiden. Het eerste exemplaar van het jaarboek werd overhandigd aan een bekende Leidenaar en alle aanwezigen ontvingen na afloop een exemplaar.

### 7 september 2017: Jenever Branderij “De Kroon”, nu COC Leiden

Erfgoedcafé vindt plaats op donderdag 7 september in De Kroon, het pand van het COC aan de Lange Gracht te Leiden waar voorheen de branderij van Hartevelt Jenever was gevestigd. De oudste fabrieksgebouwen in de stad. Een uniek stukje geschiedenis voor velen van u, die misschien zelf of iemand in de familie of kennissenkring hebben die heeft gewerkt bij de branderij. Sinds 1985 is het COC in dit pand gevestigd en ook hier gaat een lange geschiedenis aan vooraf. Beide onderwerpen zorgen straks voor een uniek erfgoedcafé

## 12 oktober 2017: Park Matilo, Romeins Castellum

Tussen de wijken Roomburg en Meerburg in Leiden ligt Archeologisch Park Matilo, op de plek waar de Romeinen rond het begin van onze jaartelling een fort hebben gebouwd: Castellum Matilo. De restanten hiervan liggen onder de grond. Deze archeologische schatkamer is al in 1976 tot rijksmonument verklaard. In afwachting van betere archeologische technieken blijft alles voorlopig onder de grond. Dit Castellum maakt deel uit van de LIMES, de grens van het Romeinse Rijk rond het jaar 50 na Chr. Het maakt in de toekomst onderdeel uit van het Werelderfgoed en is daarvoor inmiddels genomineerd.

Tijdens het Erfgoedcafé lanceerde wethouder Robert Strijk van o.a. Cultuur en Erfgoed de app TimeTravel Matilo. Met een smartphone of tablet, kan zelf de app worden gedownload om daarmee een kijkje te nemen in het Matilo van rond 120 na Christus. Dit kan ook gewoon thuis. TimeTravel Leiden Matilo liet de aanwezigen het Romeinse fort beleven dat in de 2<sup>e</sup> eeuw in de huidige wijk Roomburg lag. Deze app blijft functioneren.

TimeTravel Leiden Matilo is deel van de reeks TimeTravel-apps van Romeinse forten langs de Romeinse rijksgrens (Limes). Andere locaties zijn Den Haag Ockenburgh, Katwijk Brittenburg, Valkenburg, Zwammerdam en Bodegraven. Tezamen geven zij een goed beeld van het leven in de Romeinse tijd in Zuid-Holland.

### Matilo in het jaar 120

Archeoloog Julia Chorus doet onderzoek (proefschrift) naar Romeinse forten aan de Rijn en de vertaling daarvan in 3D-reconstructies voor breed publiek. Zij hoopt met een Romeinse vicus-onderzoekstent na Alphen aan den Rijn en Zwammerdam ook in Leiden en Park Matilo neer te strijken om zo oude opgravingen van de vicus (kampdorp) samen met publiek te onderzoeken en vervolgens te publiceren. Tijdens het Erfgoedcafé gaf Julia een korte presentatie 'Het jaar 120 in Matilo' over de opgravingen, ligging, bezetting, maar ook de bouw van de Romeinse soldatenbarak. In augustus werd een tijdelijke Romeinse soldatenbarak in Park Matilo gebouwd. In het park wordt het Romeinse Castellum Matilo verbeeld door een omwalling en entreetorens. Deze zijn aangebracht ter hoogte van de werkelijke muren en entrees van het fort, waarvan de resten als archeologisch rijksmonument onder de grond worden bewaard.

De ruimte binnen het verbeelde Castellum is nogal leeg. Het is moeilijk voor te stellen hoe de Romeinse soldaten er leefden. Een belangrijk element in elk fort vormden de soldatenbarakken. Hier leefden ze, kookten ze, sliepen ze, hielden ze hun wapenrusting bij, maakten ze ruzie en speelden ze spelletjes.

Met het project Soldaten Camping Matilo werd de Romeinse soldatenbarak tijdelijk zichtbaar gemaakt.

De barak werd door vrijwilligers als houten skelet opgebouwd. Kunsthistoricus en archeoloog Claudia Thunnissen nam het initiatief voor dit project en ontving hiervoor subsidie van de provincie. Die vindt het belangrijk dat archeologie het publiek bereikt. In Matilo ligt het erfgoed onder de grond, goed beschermd, maar er ontstaan steeds meer initiatieven om dit toch zichtbaar te gaan maken. Claudia Thunnissen hoopt in de toekomst een permanente barak te kunnen bouwen, die onder andere als bezoekerscentrum voor het park kan dienen en waar evenementen en activiteiten kunnen plaatsvinden.

## Externe contacten

Het bestuur van het Erfgoedcafé heeft, in samenwerking met Hettinga Projecten, een aantal externe contacten onderhouden. Dat waren de gastheren en –vrouwen van de locaties, met de sprekers en andere betrokkenen rond de bijeenkomsten, onder wie de zeepkistgebruikers, en met de pers – zie hiervoor onder 'Publiciteit'.

Voor de contacten rond sponsoring wordt verwezen naar de financiële paragraaf.

## Interne organisatie

Het bestuur van het Erfgoedcafé bestond in 2017 uit W.M. Hettinga-voorzitter, H. Borst-secretaris en H.H. Hegeman-penningmeester. Het secretariaatsadres is De Goejestraat 80, 2313NX Leiden. De bestuursleden doen hun werk onbezoldigd.

Voor alle pr- en publiciteitswerkzaamheden gaf het bestuur opdracht aan het bureau Hettinga Projecten te Leiden, dat het werk betaald heeft uitgevoerd maar bij wijze van sponsoring daarop een korting heeft toegepast.

## Toelichting financieel overzicht

Het financieel overzicht dat in de bijlage is opgenomen, geeft de inkomsten en uitgaven weer. Voor een precies inzicht in de ontvangen en uitgegeven gelden wordt daarnaar verwezen.

Ter toelichting: de inkomsten bestonden ook in 2017 uit bijdragen van instellingen en de korting die Hettinga Projecten verleende. Ook is er enkele malen tijdens een Erfgoedcafé vrijwillig door bezoekers bijgedragen om de gemaakte onkosten te bestrijden. De uitgaven bestonden uit betaalde PR-activiteiten, uit betaalde kosten voor attenties voor de gastheren- en vrouwen die het Erfgoedcafé ontvingen, kleine kantoorkosten. Een stevige financiële basis is nodig om de activiteiten van het Erfgoedcafé te continueren. Onder meer om die basis te versterken heeft het bestuur in 2017 een constructie opgezet van een ECL vriendenrelatie. Op pagina 8 wordt de organisatie daarvan verder toegelicht.

Het Erfgoedcafé Leiden heeft de ANBI-status.

## Evaluatie en conclusies

Het Erfgoedcafé heeft zich een vaste plaats in historisch Leiden verworven. De bekendheid is gegroeid. De bijeenkomsten van het Erfgoedcafé spraken velen aan, zowel particulieren als (vertegenwoordigers van) organisaties. De laagdrempeligheid en toegankelijkheid van het initiatief, zowel in inhoudelijke zin als het feit dat de bijeenkomsten gratis zijn, droeg in belangrijke mate aan het succes bij. De opkomst bij alle bijeenkomsten was steeds boven verwachting en leverden veel positieve reacties op.

De opzet van een Erfgoedcafé op locatie blijkt onverminderd een goede formule. Het lukte steeds om via de eigen netwerken op een interessante locatie te gast te zijn, waarbij in bijna alle gevallen de catering werd aangeboden in de vorm van 2 consumptiebonnen. De beleving van het daadwerkelijk aanwezig zijn in een doorgaans historische omgeving, vaak op plaatsen die nooit voor publiek toegankelijk zijn, de toelichtingen van boeiende sprekers en het deelnemen aan uitstekende rondleidingen betekenden een inhoudelijk verrijking van de belangstelling van de aanwezigen. De bijeenkomsten boden op deze wijze de mogelijkheid (praktische) historische kennis te delen en gaven in een aantal gevallen inzicht in gebruikte vakkennis en vaardigheden bij restauratiewerkzaamheden.

Het aspect verbinding dat het bestuur van het Erfgoedcafé voor ogen had, is een belangrijke succesfactor. De bijeenkomsten werden door externe partijen aangegrepen om draagvlak te creëren voor het Leids erfgoed. Het enthousiast gebruik van de zeepkist laat dat duidelijk zien. Maar zeker ook de gesprekken in de informele gedeelten leidden tot versterking van onderlinge contacten en het aanboren van nieuwe, zowel met vertegenwoordigers van historisch Leiden als andere belangstellenden. Zo werden samenwerking en het zorgvuldig omgaan met het Leidse erfgoed en kennis over de geschiedenis van de stad bevorderd.

De gehanteerde communicatiestrategie en de zeer professionele uitvoering wierpen hun vruchten af. De opkomst en de reacties maakten dat duidelijk, maar ook de publiciteit, onder andere met interviews, die kranten en andere publiciteitskanalen aan de bijeenkomsten besteedden, leverden meer aandacht op dan tevoren was verwacht.

## Voornemens en actiepunten voor 2018

Het succes van de bijeenkomsten vraagt om continuering. Het bestuur besluit dan ook op de ingeslagen weg door te gaan. Het zal zich blijven inzetten om belangwekkende locaties te vinden en boeiende sprekers uit te nodigen. Het blijft nodig aan de gestelde doelen te werken en historisch Leiden maakt dat gelukkig mogelijk.

Aandachtspunten zijn er ook. Het bestuur onderkent dat het nodig is te blijven streven naar de gekozen ambachtelijke benadering, die immers een onderscheidend element is in het geheel aan Leidse historische initiatieven.

De fondswerving zal met kracht worden voortgezet. Het bestuur houdt vast aan het streven naar toegankelijke en gratis bijeenkomsten, maar realiseert zich dat het soms nodig kan zijn een vrijwillige bijdrage te vragen.

Zoals bij de toelichting op het financieel overzicht al is aangegeven, is in 2017 gestart met het opzetten van een vriendenrelatie. Het doel is tweërlei, het bestuur wil de regelmatige bezoekers op een meer permanente manier betrekken bij het ECL en de inkomsten verhogen. Het Erfgoedcafé is een permanent onderdeel van Leidse activiteiten op historisch terrein geworden, met een overwegend vaste kern bezoekers. Het bestuur wil deze bezoekers aan het Erfgoedcafé binden en hun trouw honoreren.

Het bestuur is er van overtuigd dat er onder de vaste deelnemers velen zijn die bereid zijn het Erfgoedcafé op een meer permanente basis te ondersteunen. Zij ervaren het belang van het Erfgoedcafé voor (historisch) Leiden en waarderen de kwaliteit van de bijeenkomsten. Zij zullen willen bijdragen aan de continuïteit van het Erfgoedcafé.

En dat is nodig. Hoewel het bestuur natuurlijk als vrijwilliger werkt en zelf geen kosten maakt, en er bovendien tot nu toe in geslaagd is steeds sponsors te vinden, maakt de stichting voortdurend kosten. Te denken valt aan uitgaven voor de attenties voor de gastheren en vrouwen, de PR-activiteiten en kleine kantoorkosten. Het gaat om relatief geringe bedragen, die echter minimaal nodig zijn voor het voortbestaan van het Erfgoedcafé. Daar staan weliswaar bijdragen van sponsors tegenover, en de ondersteuning van degenen die het Erfgoedcafé gratis ontvangen en de catering op zich nemen, maar de conclusie is toch dat de financiële basis verstevigd moet worden. Om dat te doen en de continuïteit van het Erfgoedcafé zeker te stellen, is het nodig te kunnen rekenen op vaste bijdragen van de bezoekers. Het voornemen is om in 2018 een eerste speciaal Erfgoedcafé voor Vrienden te organiseren met een aanvullend programma of thema. Ook is er aandacht voor jonger publiek nodig, niet alleen voor de inbreng van jongeren, maar het Erfgoedcafé wil ook toekomstbestendig zijn! Het bestuur zal bouw- en restauratieopleidingen benaderen, niet alleen om jongeren te interesseren voor het delen van vakkennis en het tonen van de ambachtelijke benadering van het Leids erfgoed, maar zeker ook te leren van hun ideeën en inzichten en het gebruik van nieuwe technieken. Ook zal contact worden gelegd met historische studieverenigingen voor het uitwisselen van historische kennis en het kennismaken van nieuwe historische inzichten.

Concreet vertaalt het bestuur de voornemens en actiepunten als volgt:

- \* Bedrijven met aandacht voor cultureel erfgoed, en/of werkzaam voor het behoud daarvan, een platform bieden om ook commercieel meer bekend te worden. Te denken valt aan een Scheepsrestaurantbedrijf uit Leiden, maar eigenlijk alle bedrijven die zeer specialistisch en vaak oude ambachten proberen in leven te houden komen in aanmerking én verdienen steun.



- \* Instellingen zoals “BOUWFORCE LEIDEN”, het opleidingsinstituut voor de bouwnijverheid in Leiden, meer bekend maken in onze regio. Dat kan door het organiseren van een Erfgoedcafé op locatie, de restauratieopleiding in de diverse oude ambachten en technieken is daarvoor bij uitstek geschikt
- \* Onderzoeken of ook andere opleidingsinstituten belangstelling hebben voor een bijeenkomst van het Erfgoedcafé, maar dan met de opzet om de jeugd te betrekken bij cultureel erfgoed Deze opleidingen hebben vaak een maatschappelijk vak/erfgoedblok/afstudeerrichting en zij kunnen zich dan breed presenteren voor hun eigen collega's en voor de deelnemers van het Erfgoedcafé
- \* Samenwerking zoeken met opleidingsinstituten op het gebied van bouw, ambachten, geschiedenis, archeologie.
- \* Uitwerking van de vriendenrelatie.

# Financieel jaaroverzicht

Administratiekantoor HB  
Fiscaal advies Belastingen Administratie

Stichting Erfgoedcafé Leiden  
T.a.v. Bestuur  
De Goejestraat 80  
2313 NX Leiden

Leiden, 1-11-2018

**Betreft: het jaaroverzicht van 2017**

Geacht bestuur,

Conform de wettelijke eisen is aan de hand van de door u verstrekte gegevens de administratie van Stichting Erfgoedcafé Leiden verzorgd. In aansluiting op de gevoerde administratie is de balans met de daarbij behorende exploitatierekening over het boekjaar 2017 opgemaakt.

De exploitatierekening sluit met een voordelig saldo van € 7.274

Tot het geven van nadere toelichtingen zijn wij gaarne bereid.

Hoogachtend  
**Administratiekantoor HB**

Mw. H.M. Borst

De Goejestraat 80, 2313 NX Leiden. / [info@administratiekantoorhb.nl](mailto:info@administratiekantoorhb.nl) / KvK 70100179  
Iban NL06 ABNA 0812 5127 07 / Btw NL1127.91.566.B.01

## **1. ALGEMEEN**

### Oprichting

Stichting Erfgoedcafé Leiden is opgericht op 18-06-2015 en staat ingeschreven bij de Kamer van koophandel onder het nummer 63546256.

### Doel

De activiteiten van de stichting bestaan uit het delen en verstrekken van kennis en kunde over het zorgvuldig omgaan met het Leids erfgoed.

**3. BALANS PER 31 DECEMBER 2017**

(na winstbestemming)

	<u>31-12-2017</u>	<u>31-12-2016</u>
	€	€
<b>VLOTTENDE ACTIVA</b>		
<b>Vorderingen en overlopende activa</b>		
Liquide middelen	7.569	294
	<u>7.569</u>	<u>294</u>
	<u>7.569</u>	<u>294</u>

	<u>31-12-2017</u>	<u>31-12-2016</u>
	€	€
<b><u>PASSIVA</u></b>		
<b>EIGEN VERMOGEN</b>		
Eigen vermogen vereniging	294	961
Bij / Af : Resultaat boekjaar	7.275	667-
	<u>7.569</u>	<u>294</u>
	<u>7.569</u>	<u>294</u>

**4. EXPLOITATIEREKENING OVER 2017**

	2017	2016
	€	€
<b>BATEN</b>		
Inzameling	1.579	412
Donaties	7.121	1.000
Vrienden	1.185	-
	<u>9.885</u>	<u>1.412</u>
<b>LASTEN</b>		
Geschenken	38	420
Organisatiekosten ECL	983	1.448
PR- en websitekosten	1.416	46
Algemene kosten	-	-
	<u>2.437</u>	<u>1.914</u>
<b>RESULTAAT</b>	<u>7.448</u>	<u>502-</u>
<b>FINANCIELE BATEN EN LASTEN</b>	<u>174-</u>	<u>165-</u>
	<u>7.274</u>	<u>667-</u>
<b>RESULTAAT BOEKJAAR</b>	<u>7.274</u>	<u>667-</u>